

ዳኞች፡- ሐገሥ ወልዱ

ሂሩት መለሰ

ታፈሰ ይርጋ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

አመልካች፡- አቶ ሙልሳ በየቻ - አልቀረቡም

ተጠሪ፡- አቶ ደበሌ በየቻ - በሌሉበት

መዝገቡን መርምረን ተከታዩን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍርድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ ተከላኝ በሌለበት የተሰማ ክስ ላይ ማስረጃ ሳይሰማ ውሳኔ መስጠቱ ተገቢ መሆን አለመሆኑን የሚመለከት ነው።

ሥር ፍ/ቤት ተጠሪ ከላኝ አመልካች ተከላኝ ነበር። የተጠሪ ክስ የነበረው አመልካች በንብረት ላይ ጉዳት አድርጏል በሚል ግምት ብር ሦስት ሺህ አንድ መቶ አሥራ አምስት ብር እንዲከፍል እንዲወሰን የሚል ነበር።

አመልካች (ሥር ተከላኝ) ቀርቦ ባለመከራከሩ የሥር ፍ/ቤት በክስ የተጠቀሰውን ገንዘብ እንዲከፍል ወስኗል። የወረዳው ፍ/ቤት ውሳኔ በከፍተኛው ፍ/ቤት እና በኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት ፀንቷል።

አመልካች በውሳኔው የሕግ ስሕተት ተፈጽሟል በማለት ነሐሴ 28 ቀን 2001 ዓ.ም ጽፎ ያቀረበው አቤቱታ የቀረበው ክስ በከላኝ ማስረጃ ሳይረጋገጥ ውሳኔ መስጠቱ ተገቢ አይደለም ይታረምልኝ የሚል ነው።

ይህ ሰበር ችሎትም ይህንኑ ለመመርመር ተጠሪ እንዲቀርብ ትዕዛዝ የሰጠ ቢሆንም መጥሪያ ተቀብሎ ባለመቅረቡ በሌለበት ጉዳይ ተሰምቷል። እኛም መዝገቡን ከተያዘው ጭብጥ አንፃር መርምረናል። ከመዝገቡ መረዳት የተቻለው አመልካች በተጠሪ ንብረት ላይ ጉዳት አድርጏል በሚል መነሻ ተጠሪ ይገባኛል ያለውን የካሣ መጠን ገምቶ ክስ ያቀረበ ስለመሆኑ ነው። አመልካች (ሥር ተከላኝ) ቀርቦ ባለመከራከሩ ጉዳይ በሌለበት የተወሰነ ነው። የሥር ፍ/ቤት የካሣውን መጠን እንደከላኝ ጥያቄ የወሰነው ተከላኝ ቀርቦ አልካደም በሚል ነው። ይህ አካሄድ ከሥነ-ሥርዓት አንፃር በአግባቡ ስለመሆኑ እንደሚከተለው መርምረናል።

የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ድንጋጌ ቁጥር 235(2) የሚደነግገው በግልፅ ያልተካደ ፍሬ ነገር እንደታመነ ይቆጠራል የሚል ሲሆን ይህ ተፈጻሚነቱ ተከላኝ ቀርቦ ክርክሩን ባሰማ ጊዜ ነው። ከዚህም ሌላ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 83 እንደተመለከተው በመርህ ደረጃ በተከላኝ በግልፅ ያልተካደ ፍሬ ነገር እንደታመነ የሚቆጠር ቢሆንም የካሣ ጥያቄ ላይ ግን ይህ ግምት ተፈጻሚ ሊሆን እንደማይችል ነው። ስለሆነም በተያዘው ጉዳይ አመልካች ቀርቦ ያልተከራከረ ቢሆንም የዳኝነት ጥያቄው የካሣ ጥያቄ እንደመሆኑ መጠን ቀርቦ እንኳ ቢከራከር ፍ/ቤቱ በማስረጃ ጉዳዩን ማጣራት እንዳለበት አመልካች ነው። ከዚህ አንፃር የሥር ፍ/ቤት ተጠሪ እንደ ክስ ያስረዳልኛል ያለውን ማስረጃ ሰምቶ መወሰን ሲገባው ተከላኝ ቀርቦ አልተከራከረም ወይም አልካደም በሚል ብቻ ውሳኔ መስጠቱ ከተጠየቀው የዳኝነት ጥያቄ እና ከሥነ ሥርዓት ሕጉ የሙግት አመራር መርህ አኳያ ጉድለት ያለበት ሆኖ አግኝተናል።

ስለሆነም ይህ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ስለሆነ ሊታረም ይገባል ብለናል።

ው ሣ ኔ

1. የሜታ ሮቢ ወረዳ ፍ/ቤት በመ/ቁ 05257 የሰበር ውሳኔ እና የምዕራብ ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 27266 የሰጠው ትዕዛዝ እንዲሁም የኦሮሚያ ጠ/ፍ/ቤት በመ.ቁ 88090 የሰጠው ትዕዛዝ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 348(1) መሠረት ተሸሯል።
2. የሜታ ሮቢ ወረዳ ፍ/ቤት የሥር ከሳሽ (+ጠሪን) ማስረጃ ሰምቶ በጉዳዩ ላይ ውሳኔ እንዲሰጥበት ብለን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁጥር 343(1) መሠረት መዝገቡን መልሰናል። ይፃፍ።
3. የዚህን ፍ/ቤት ወጪና ኪሳራ ግራቶች የየራሳቸውን ይቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል። ይመለስ።
የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ራ/ታ